

Uğur Aksoy<https://orcid.org/0009-0009-0144-7131>

Assistant Principal, Karagözü Primary School, Turkey, aksoy007252@gmail.com

Yusuf İrgin<https://orcid.org/0009-0008-4651-2876>

Assistant Principal, Ali Emiri Secondary School, Turkey, yusufirgn@gmail.com

Veysel Gümüşçü<https://orcid.org/0000-0004-0291-0996>

Teacher, Mehmet Akif Ersoy Primary School, Turkey, veyselgmsc@gmail.com

İbrahim Çelik<https://orcid.org/0009-0007-8852-9281>

Assistant Principal, Yusuf bayık Primary School, Turkey, ibrahim334414@hotmail.com

Ali Büyükkaya<https://orcid.org/0009-0009-3468-2154>

Principal, Ördekli Primary Secondary School, Turkey, alibuyukkaya@hotmail.com

Sedat Biroğul<https://orcid.org/0009-0004-0371-7522>

Principal, Şükrü Ayna Mesleki ve Teknik Anadolu High School, Turkey, sedat.birogul@gmail.com

Ramazan Öner Tekin<https://orcid.org/0009-0008-9802-3070>

Teacher, Alatosun Primary School, Turkey, botan213321@gmail.com

Hatice Tekin<https://orcid.org/0009-0005-8122-6099>

Teacher, Selaheddini Eyyubi Primary School, Turkey, jiyen2133@icloud.com

Atf Künyesi | Citation Info

Aksoy, U., İrgin, Y., Gümüşçü, V., Çelik, İ., Büyükkaya, A., Biroğul, S., Öner Tekin, R., ve Tekin, H. (2024). Sınıf Yönetimi ile İlgili Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi. *Tigin Analitik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1), 1-8.

Sınıf Yönetimi ile İlgili Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi**Öz**

Öğretmenlerin sınıf içerisinde rahat olması ve sınıf yönetimi konusunda etkili becerileri taşıması şarttır. Bu doğrultuda toplum içerisinde oldukça değerli yeri olan öğretmenlerin sınıf yönetimi

durumları hakkında incelemelerde bulunmak son derece önem teşkil etmektedir. Bu çalışmanın hedefi kapsamında 2016-2022 seneleri içerisinde yazılan toplam 40 lisansüstü tez ele alınmıştır. Bu hedef doğrultusunda ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi hususunda gerçekleştirilmiş araştırma çalışmalarının temel niteliklerinin neler olduğu incelenmiştir. Veri analiz yöntemi olarak nitel veri analiz tekniklerinden olan betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Çalışma neticesinde; ilkokullarda çalışan öğretmenlerin sınıf yönetimiyle alakalı yapılmış olan lisansüstü araştırmalarla ilgili en fazla tezin 2020 senesinde yazıldığı ve araştırma türü olarak nicel araştırma yöntemlerinden yararlandıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca tezler araştırma temalarına göre ele alındığında öğretmenlerin sınıf yönetimiyle alakalı araştırma çalışmalarında “sınıf düzeni” temasının ön plana çıktığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Doküman analizi, Öğrenci, Sınıf yönetimi

Investigation of Postgraduate Studies on Classroom Management

Abstract

Teachers should be comfortable in the classroom and have effective skills in classroom management. In this direction, it is extremely important to examine the classroom management status of teachers, who have a very valuable place in society. Within the scope of the objective of this study, a total of 40 postgraduate theses written in 2016-2022 were analysed. In line with this goal, the basic characteristics of the research studies on the classroom management of teachers working in primary schools were examined. Descriptive analysis technique, which is one of the qualitative data analysis techniques, was used as data analysis method. As a result of the study; it is understood that most theses related to postgraduate research on classroom management of teachers working in primary schools were written in 2020 and quantitative research methods were used as research type. In addition, when the theses are analysed according to the research themes, it is seen that the theme of ‘classroom order’ stands out in the research studies related to classroom management of teachers.

Keywords: Education, Document analysis, Student, Classroom management

Giriş

Öğretmenler, toplumların geleceğini belirlemede son derece önemli görevi olan bireylerdir. Bu manada öğretmenlerin toplumları muasır düzeye ulaştırarak kişiler olduğunun altı çizilmelidir. Bu kıymetli görevi yerine getirirken öğretmenlerin rahat bir şekilde işini yapmaları ve problemlerle karşı karşıya kalmamaları lazımdır. Bu problemlerden bir tanesi de mutsuzluktur. Mutluluk psikolojik manada sıhhatli olmaya bağlıdır. Çocukların yetişme sürecinde kaliteli bir eğitim kadar kendi sorumluluklarının bilincinde, aktif ve güçlü öğretmenlere de gereksinim vardır. Bu doğrultuda eğitimin bütün bölümlerinde kalitenin ve niteliğin artırılması için gerekli fedakârlıkların yapılması, öğretmenlerin meslekleriyle alakalı her şeye erişebilmesi ve mesleki gelişimlerine destek sağlanması şarttır. Sınıf yönetimi, okulların ve öğretmenlerin, sınıf içerisinde öğrencilerin uygun davranışlarını oluşturup devam sağlama sürecini içermektedir. Sınıf yönetimi stratejilerinden yararlanmadaki amaç olumlu

sosyal davranışların gelişmesini sağlamak ve öğrencilerin akademik katılımlarını arttırmaya çalışmaktır. Etkili sınıf yönetimi ilkeleri bütün ders bölümlerinde ve sınıf düzeylerinde işe yarar. Sınıf yönetimi esasında bir öğretmenin öğrencilerin uymaları gereken birtakım beklenti oluşturma biçimidir. Öğrencilerin başarılı olabileceği bir öğrenme ortamının oluşmasında yardımcı olan birtakım netice, kural ve rutinleri kapsamaktadır. Etkili sınıf yönetimi, zamanın iyi değerlendirilmesini, uygun sınırların uygulanmasını ve sabırlı olmayı içermektedir. Öğrencilerin dürtülerini kontrol edebilmelerini sağlamaya çalışmak kolay değildir. Fakat bu kuralları ve sınırları teşvik etmek öğrencilere ilerideki ve okul kariyerlerinde başarılı olmaları için doğru mizacını verebilir.

Sınıf yönetiminin pek fazla tanımı bulunmaktadır. Ağaoğlu'na göre (2012) bir eğitimcinin öğrencinin başarısına ve öğrenmesine yardımcı olan bir sınıf ortamını sürdürmek için kullandığı yöntem ve stratejiler olarak tanımlar; Erden'e (2000) göre bir sınıfı yönetmeyle ilgili pek çok pedagojik strateji olmasına rağmen, ortak bir payda öğrencilerin başarılı olmalarını sağlayan bir ortamda olduklarını hissetmelerini sağlamasıdır; Balay'a göre (2012) sınıf yönetimi; öğretim için gerekli materyalleri yönetmek; Turan'a göre (2011) sınıf yönetimi ve öğrencilerin psikolojik ve öğrenme ihtiyaçları konusundaki güncel araştırma ve teorilerin anlaşılmasına rehberlik etme süreci; Sarıtaş'a göre (2000) öğretmen ve öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin oluşturulması; Karaköse' ye göre (2010), Tüm sınıf bireylerinin akademik ihtiyaçlarına cevap vererek optimal öğrenmeyi kolaylaştıran öğretim yöntemlerinin kullanılması şeklinde tanımlanmıştır. Sınıf yönetimi eğitim yönetiminin önemli ve de etkili bir süreci olarak değerlendirilmiştir (Gündüz ve Can, 2013). Sonuç olarak, sınıf yönetimi ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalarda genelde istenmeyen davranış, sınıf yönetimi algısı ve disiplin gibi belli başlı konulara ve nicel yöntem gibi belirli metotlara odaklanıldığı ve bu yüzden araştırmaların genelde durum tespiti özelliğinde olduğunu saptamışlardır. Sınıf yönetim sistemleri, öğrencilerin akademik beceri ve yetkinliklerinin yanı sıra sosyal ve duygusal gelişimlerini artıran düzenli bir öğrenme ortamı oluşturarak öğrenci başarısını artırdığı için etkilidir. Dolayısıyla bu çalışmanın literatüre katkı sunacağı ve yapılacak çalışmalara ışık olacağı açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmanın hedefi, sınıf yönetimi alanında yapılan çalışmaları incelemektir.

1. Yöntem

1.1.Araştırmanın Modeli

Doküman inceleme yöntemiyle yapılan bu çalışma, araştırılması planlanmış konularla alakalı bilgiler içeren yazılı materyallerin incelenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi, antropologların, dil bilimcilerin, tarihçilerin sıklıkla yararlanmaktadırlar (Şimşek, 2009).

1.2. Çalışma Grubu

Bu araştırma çalışmasının evreni “YÖK Ulusal Tez Merkezi”nde sınıf yönetimi konusunda yer alan lisansüstü tezlerden oluşmaktadır. Çalışmada ölçüt örnekleme tekniğı tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme, örneklemin araştırılmış olan konu ile alakalı durumlardan ya da olaylardan oluşturulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Mevcut araştırma çalışmamızda Ulusal tez merkezinden tarama bölümünde tez ismi, konu ve dili ile alakalı arama yapılarak araştırma çalışmasının gayesine uygun, eğitim-öğretimle alakalı otuz tez ele alınmıştır. Erişimine izin verilmeyen lisansüstü tezler araştırma çalışmasının kapsamına dahil edilmemiştir.

1.3. Verilerin Toplanması

“YÖK Başkanlığı Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Tez Merkezi” veri tabanında detaylı arama kısmında tez ismi kısmına “Sınıf Yönetimi” , konu bölümüne “eğitim-öğretim” ve dil kısmına “Türkçe” yazılıp incelenmesi hedeflenen tezlere erişim sağlandı. Ulaşılan tezlerden araştırma çalışmasının hedeflerine uygun olarak elli yüksek lisans tezi seçilmiştir. Erişilemeyen ve araştırma çalışmasının hedefine uymayan tezler kapsam dışında kalmıştır. Ulaşılan tezler incelenip kodlanmıştır. Hedefler doğrultusunda temalar ve veriler altında kodlar yer alacak biçimde sınıflandırılmıştır.

1.4. Verilerin Analizi

Mevcut araştırma çalışmasında edinilen bulgular doküman analizinden yararlanılarak analiz edilmiştir. (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Nitel araştırmalarda elde edilen verilerin analizinde genellikle içerik analizinden ya da betimsel analizden yararlanılmaktadır. İçerik analizi, araştırmanın aslına dair manaları, temaları saptamak gayesiyle verilerin ayrıntılı, sistematik ve dikkatli bir biçimde araştırılıp değerlendirilmesidir (Baltacı, 2017). Edinilen verileri ifade edebilecek ilişkilere ve kavramlara ulaşabilmek içerik analizinin esas amacıdır. Betimsel analiz yöntemiyle özetlenmiş olan veriler, içerik analizinde daha detaylı biçimde değerlendirilerek fark edilmeyen tema ve kavramlar bulunur. Dolayısıyla edinilen verilerin ilk başta kavramsallaştırılıp sonrasında ortaya çıkarılan kavramlara göre mantıklı biçimde düzenlenip veriyi açıklayan temaların belirlenmesi gereklidir. Belli aşamalar çerçevesinde gerçekleştirilir. Bu aşamaları şöyle ifade edebiliriz (Yıldırım ve Şimşek, 2013):

- Temaların bulunması
- Verilerin kodlanması
- Bulguların yorumlanması
- Verilerin temalara, kodlara göre düzenlenip tanımlanması

Bu araştırma çalışmasında betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma çalışmasında edinilen veriler sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılan veriler, betimsel istatistiklerden faydalanılarak yüzde ve frekans biçiminde verilmiştir. Yüzde ve frekans değerleri araştırma soruları ışığında tablolara ayrılmıştır. Sonrasında bu tablolar özenle incelenip neticeler üstünden değerlendirilmiştir.

2. Bulgular ve Yorum

Tablo 1. Tezlerin Tez Türüne Göre Dağılımı

<i>Tez Türü</i>	f	%
Yüksek Lisans	34	85,0
Doktora	6	15,0
Toplam	40	100,0

Tablo 1 incelendiğinde yer alan 40 dokümanın 34'si (%85.0) yüksek lisans, 6'si (%15.0) ise doktora tezleri oluşturmaktadır. Tüm bu sonuçlar değerlendirildiğinde bu durum ülkemizde yapılan tezler düşünüldüğünde beklenen bir sonuçtur.

Tablo 2. Tezlerin Yıllarına Göre Dağılımı

<i>Yıllar</i>	f	%
2016	5	12,5
2017	3	7,5
2018	6	15,0
2019	7	17,5
2020	9	22,5
2021	5	12,5
2022	5	12,5
Toplam	40	100,0

Tablo 2'ye bakıldığında incelenen dokümanların en fazla 2020 yılında (f=9; %22,0), en az ise 2017 yılında (f=3; %7,5) olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Çalışmaların Veri Türlerine Göre Dağılımı

<i>Veri Türleri</i>	f	%
Nicel	25	62,5
Nitel	5	12,5
Karma	10	25,0
Toplam	40	100,0

Tablo 3'te görüldüğü gibi nicel çalışmalar (f=25; %62,5), nitel çalışmalar (f=5; %12,5), karma çalışmalar (f=10; %25,0) tür. Genel olarak literatüre bakıldığında yapılan çalışmalarda daha çok nicel veri türü tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 4. Çalışmaların Desen Durumuna Göre Dağılımı

<i>Yöntem/ Araştırma Deseni</i>	f	%
Betimsel Araştırma	30	75,0

Durum çalışması	10	25,0
Toplam	40	100

Tablo 4 incelendiğinde çalışmalarda en fazla kullanılan araştırma deseninin betimsel araştırma (f=30, %75,0) olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Çalışmaların Örneklem Durumuna Göre Dağılımı

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Öğretmen	27	67,5
Öğrenci- öğretmen	13	32,5
Toplam	40	100

Tablo 5 incelendiğinde ağırlıklı olarak öğretmenler (f=27; %67,5), katılımcı olarak tercih, edildiği görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmada Öne Çıkan Tema, Alt tema ve Kodların Dağılımı

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%	
Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi	Beceri ve yeterlilik	Disiplinli	10	10,0	
		Öğretim yöntemi	5	10,0	
		Zaman yönetimi	5	10,0	
		Sınıf Yönetimi Uygulamaları	14	28,0	
		Sınıf Yönetimi Yeterlilikleri	16	32,0	
	Davranışlar	Davranış düzenlemeleri	27	54,0	
		İlişki Düzenlemeleri	13	26,0	
		Öğretmenle ilgili Özellikler	10	20,0	
		Stratejiler	Plan- program	32	64,0
			Uygulama	18	36,0

Tablo 6 incelendiğinde üç alt tema ve kodlamalara ayrıldığı görülmüştür. Sırasıyla şöyledir; Sınıf Yönetimi Uygulamaları, Sınıf Yönetimi Yeterlilikleri kodlamaları şeklinde; Öğrenci davranışlarının yönetimi alt temasında Davranış düzenlemeleri, İlişki Düzenlemeleri, Öğretmenle ilgili Özellikler kodlamaları şeklinde; Sınıf yönetimi stratejileri alt temasında ise Plan- program ve Uygulama şeklinde kodlandığı görülmektedir.

Sonuç

Gerçekleştirilen araştırma çalışmasıyla 2016-2022 seneleri arasında öğretmenlerin sınıf yönetimi konusuyla ilgili yayınlanmış olan lisansüstü tezler incelenmiştir. Araştırma bulguları tablolar halinde aktarılmıştır. Bulgular doğrultusunda literatürde bulunan pek çok araştırma çalışmasıyla neticelerin paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır. Sınıf yönetimiyle alakalı gerçekleştirilen farklı sempozyumlarda ya da kongrelerde sunulan bildirimlerle makale düzeyindeki çalışmalar bu araştırma kapsamının dışındadır. Bundan ötürü makale ve bildiri

analizine dayalı olarak yapılacak yeni araştırma çalışmaları, sınıf yönetimi alanındaki çalışmalara yeni bakış açıları katabilir. Araştırmacılar sınıf yönetimiyle alakalı farklı senelerde, farklı değişkenleri ele alıp sınıf yönetimi konulu çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada sınıf yönetimi yeterliliği ve becerisi, öğrenci davranışlarının yönetimi ve sınıf yönetimi stratejileri, sınıf yönetimiyle alakalı çalışılan konulara daha fazla ağırlık verildiği izlenmektedir. Bu konular üzerinde durulmasının nedeni, öğretmenlerin bu konularda problem yaşamaları olabilir. Bu doğrultuda en çok problem yaşanan konulardan bir tanesi üzerinde en fazla çalışmanın gerçekleştirilmesi, problemlerin çözülmesi bakımından önem arz etmektedir. Söz konusu bulgu sınıf yönetimi alanında yapılmış olan çalışmalarda edinilen bulguları destekler özelliindedir (Şara, Karadedeli ve Hasanoğlu, 2016). Netice itibarıyla bu araştırma çalışmasında incelenen sınıf yönetimi lisansüstü çalışmalarında metot ve konu bağlamında büyük benzerlikler taşıdığı, mevcut çalışmaların belirli bir düzlemde ilerleyip farklılıkları dikkate alan, ayrıntılı çalışmaların az sayıda olduğu belirlenmiştir. Çalışma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde sınıf yönetimi alanında gerçekleştirilen tezlere dair bir tipoloji ortaya çıkarılabilir. Netice olarak, araştırmalardan edinilen bulgular ışığında şu önerilerde bulunulabilir: Araştırmacılar karma ya da nitel metotlardan yararlanarak problem durumlarına ilişkin ayrıntılı çıkarımlarda bulunabilirler.

Kaynaklar

- Ağaoğlu, E. (2002). Sınıf yönetimi ile ilgili genel olgular. *Sınıf yönetimi*. Kaya, Z. (ed.). (ss.1-18). Pegem Akademi.
- Akan, D. (2010). Temel kavramlar ve sınıf yönetiminin kapsamı. C. *Gülşen (Ed)*. (ss.1-19). *Kuram ve Uygulamada Sınıf Yönetimi*, Anı.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 343-361.
- Ali, S. A. M., & Ali, S. (2011, May). The use of non-verbal communication in the classroom. In *1st International conference on foreign language teaching and applied linguistics* (pp. 1096-1099).
- Balay, R. (2012). *2000'li Yıllarda Sınıf Yönetimi*. Pegem Akademi.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (1), 1-14.
- Erden, M. (2000). *Sınıf Yönetimi*. Alkım Yayınları.
- Gündüz, Y., & Can, E. (2013). Öğrenci Görüşlerine Göre İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Dlkelerine Uyuma Düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3 (3), 419-446.

- Kaya, S. & Ağaoğlu, E. (2013). Opinions of instructors related to the physical layout dimension of virtual classroom management. *Literacy Information and Computer Education Journal (LICEJ), Special Issue, 2 (1)*, 1342-1350.
- Sarıtaş, M. (2000). *Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama: sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Nobel Yayınları.
- Turan, S. (2011). Sınıf Yönetiminin Temelleri. Şişman, M., Turan, S. (ed.), *Sınıf Yönetimi*. Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.